

*Međunarodna konferencija***“Balkan Security 2011: Getting Rid of the Past “**

Budapest, 03.-04. ožujak 2011.

U Budimpešti je 3. i 4. ožujka 2011. održana Treća godišnja međunarodna konferencija stručnjaka za Zapadni Balkan, na kojoj su raspravljane tri teme: europska politička kultura i regionalne specifičnosti, sigurnosni izazovi za ZB i Kosovo u svjetlu mogućeg pomirenja. Konferenciju je odlično organizirala Manfred Wörner Foundation u suradnji s centrom Social Science Research Center.

Uvodno obraćanje održao je vlp. István Gyarmati, predsjednik i CEO ICDT-a, koji smatra da SAD ne razumije u potpunosti što se događa na Zapadnom Balkanu. Smatra ključnim odgovoriti na pitanje pronalaska rješenja, a da se pritom ne bude zarobljenikom prošlosti. Zauzeo se za dijalog uz izbjegavanje sukoba u regiji. Kao glavnog aktera u tom procesu naglasio je EU, ali je nastavio kako mogući problem leži u pitanju ima li EU potencijala za rješavanje toga problema. Posebno je naglasio da NATO ne bi trebao igrati važnu ulogu u regiji, već bi to upravo trebala biti EU, koja bi trebala biti vidljivija i prezentnija u regiji. Cijela regija Zapadnog Balkana trebala bi ići prema EU, a ne obratno. BIH predstavlja najveći problem, dok Kosovo smatra završenom pričom. Ipak smatra da je Kosovo *failed state*, država koja mora graditi svoju državu. Europsku Uniju vidi kao pokretača toga procesa. Makedonija je nepravedno zaustavljena na svom eurointegracijskom putu. Posljedica je toga jačanje nacionalizma te se zauzeo za to da EU prizna Makedoniju pod njezinim ustavnim imenom. Što se tiče Srbije, smatra da je vrijeme za promjenu imidža. Rusija nije SSSR, niti je Srbija Milošević. Primijetio je kako Srbija previše surađuje s Rusijom, daje previše koncesija i povoljnih investicija.

Na prvom je panelu Pál Tamás iz centra Societal Research Center pri Corvinus Universityju u Budimpešti objasnio kako su lokalne političke elite prisiljene kupovati “demokratske certifikate” vani (uglavnom na zapadnom tržištu), ovaj put bez ideološke ovisnosti, ali još uvijek uz

nužnost političkih pokrovitelja. Smatra da sada prevladava tzv. briselski koncept, koji uključuje i djelomični ideološki i većinski geopolitički utjecaj započet 1990. godine, i to za sve zemlje Istočne Europe. Zapitao se o mogućem dominantnom modelu za Zapadni Balkan i odmah ponudio tzv. balkanski model bez daljnje elaboracije.

Imre Szilágyi (Hungarian Institute of International Affairs u Budimpešti) podsjetio je na pokušaj nametanja Miloševićeve autoritarne metode te aktualnu borbu liberalnog i centraliziranog tržišta u Srbiji. Smatra da je u Srbiji prije 2000. godine vladao autoritarni režim, kao i u Hrvatskoj, gdje je tek s Račanom počela era demokratizacije političkih procesa. Izrazio je pesimizam u pogledu budućnosti Zapadnoga Balkana i njegovih političkih elita.

U nastavku konferencije Ilir Qorri, stručnjak iz Ministarstva vanjskih poslova Albanije, naglasio je važnost odnosa Srbije i Albanije. Albanija podupire uključenje Srbije u sve regionalne i europske procese. Crnu Goru naveo je kao primjer dobrosusjedske suradnje. Albanija daje potporu BIH na putu u NATO i Europsku Uniju te želi što brže prevladavanje sadašnjega stanja. Nedavnu liberalizaciju viza ocijenio je kao vidljiv napredak.

Mijo Krešić, zamjenik ministra za sigurnost u BIH (HDZ BIH) uglavnom je samo ponovio kako je Dayton samo zaustavio rat u BIH, ali nije pružio dugoročna rješenja za budućnost BIH. BIH daje snažnu potporu borbi protiv terorizma i regionalnoj policijskoj suradnji, koju smatra jako važnom za ukupnu regionalnu sigurnost i stabilnost. Zauzeo se za regionalizaciju BIH na četiri regije, što je prijedlog i HDZ-a BIH, koji bi sačuvao multietničku BIH, dok bi u svakoj regiji jedan narod bio većinski, ali uz puno poštivanje europskih standarda. Iz odvojenog razgovora spomenuo je kako je RH dovoljno napravila time što je u zajedničkom priopćenju predsjednika i premijerke RH naglasila kako se Hrvatska zalaže za cjelovitu i suverenu BIH u kojoj će svi konstitutivni narodi biti ravnopravni. Ostalo trebaju napraviti političari u BIH.

Prof. Radovan Vukadinović, predsjednik Centra za međunarodne studije, naglasio je tri važna aspekta. To su stabilnost u regiji, što posebno povoljno utječe na trgovinu i suradnju koja napreduje, za-

tim proces tranzicije koja još uvijek traje te socijalno-ekonomski razvoj koji je opterećen problemom nezaposlenosti u regiji. Posebno je naglašena nepovoljna ekonomska situacija te zato treba očekivati nastavak traženja promjena, posebice od mladih koji žele vidjeti budućnost. Ponuđene su dvije opcije koje traže nove mlade ljude koji bi bili lideri za novo vrijeme i europske integracijske procese kao okvir koji pruža perspektivu budućeg razvoja. Rekao je kako upravo to promoviraju Atlantsko vijeće Hrvatske i Centar za međunarodne odnose u ljetnoj školi na otoku Šipanu, koja mladima daje mogućnost raspravljanja o svim temama ključnima za rješavanje postojeće situacije.

Na posljednjem panelu posvećenom pomirbi na Kosovu, Arjan Starova, zamjenik ministra Ministarstva obrane (Tirana), naglasio je važnost stabilnosti za regiju, kao i regionalnu suradnju. U tom je kontekstu spomenuta i liberalizacija viza i njezin puni učinak na jačanje regionalnog povjerenja. Smatra da EU treba govoriti jednim jezikom kako bi se ukupna situacija u regiji popravila. Jedan od strateških ciljeva Albanije bila je i neovisnost Kosova, ali i raspravljanje svih pitanja na relaciji Beograd-Priština. Zauzeo se za vladavinu prava i posebno naglasio kako nema nikakve promjene u stajalištima Tirane prema nacionalnim manjinama u Albaniji, pa tako ni Srbima.

Igor Novaković (ISAC Fund iz Beograda) smatra da neće biti stvarne pomirbe jer su Albanci policentrični (Tirana-Priština). Drži da upravo zato odnosi na Kosovu ovise o odnosima Srbije i Albanije.

Oliver Ivanović, državni tajnik u Ministarstvu za Kosovo i Metohiju Vlade Srbije, decidirano je izjavio kako Srbija nikada neće priznati neovisnost Kosova. Pregovori koji bi trebali otpočeti za desetak dana trajat će desetak godina. Srbija neće koristiti nikakve napadajne aktivnosti, već će dijalogom nastojati rješavati postojeće probleme. Smatra da je pomirba moguća, ali je isto tako važan i ekonomski razvoj, kakvog danas na Kosovu nema. Tri skupine koje jedine pokazuju određene aktivnosti jesu kriminalci, poslovni ljudi i nevladin sektor. Spomenuo je kako Srbija nije rekla da će kazniti sve one Srbe koji su izašli na posljednje kosovske izbore, što je označilo važan korak naprijed.